

**Selectieadvies archeologische monumentenzorg
Gemeente Vught**

**Helvoirtsestraat, Helvoirt - Gemeente Haaren
Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O);
Bureauonderzoek, oppervlaktekartering
en karterend booronderzoek**

ArcheoPro Archeologisch rapport Nr 20015

***ArcheoPro
(eindversie rapport 2020)***

	Naam	Afdeling/bedrijf	Datum	Paraaf
Opsteller	Stefan Molenaar	senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch afdeling SO/Erfgoed	02-05-2023	SM
Controle Gemeente Vught	Amelia Rövekamp	beleidsadviseur Erfgoed en Cultuur- historie gemeente Vught	22-05-2023	AR

1 Inleiding

In opdracht van *Makelaardij Meeuwis* heeft ArcheoPro in 2020 archeologisch vooronderzoek uitgevoerd voor en op een terrein aan de Helvoirtsestraat te Helvoirt. Aanleiding tot het onderzoek vormt de voorgenomen bouw van twee woningen op het terrein. Volgens de archeologische beleidskaart van de voormalige gemeente Haaren ligt het terrein binnen een zone met een *archeologische waarde*. In verband hiermee geldt binnen het plangebied volgens het bestemmingsplan een dubbelbestemming archeologie. Om in deze zone een omgevingsvergunning te verkrijgen, is derhalve archeologisch (voor-) onderzoek vereist. Dit rapport voorziet in die plicht.

De gemeente Vught is - als bevoegde overheid - nu gevraagd dit rapport te beoordelen. Het is daartoe voorgelegd aan de afdeling SO/Erfgoed van de gemeente 's-Hertogenbosch.

1.1 Plangebied en aard van de bedreiging

Het plangebied is gelegen aan de Helvoirtsestraat, ten N van de bebouwde kom van Helvoirt. Het plangebied is 0,58 ha groot. Huidig grondgebruik is akker.

In het plangebied is de bouw van twee woningen voorzien. Hiervoor benodigde graafwerkzaamheden kunnen tot aantasting van eventueel aanwezige archeologische waarden leiden.

2 Archeologisch onderzoek

ArcheoPro heeft het onderzoek in 2020 uitgevoerd en het volgende rapport opgesteld:

Exaltus, R.P., en J. Orbons, 2020: Helvoirtsestraat, Helvoirt-Gemeente Haaren - Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O); Bureauonderzoek, oppervlaktekartering en karterend booronderzoek - ArcheoPro Archeologisch rapport Nr 20015 - concept, 3 maart 2020.

2.1 Onderzoeksmethode

Het onderzoek heeft bestaan uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek door middel van boringen. De onderzoeken zijn uitgevoerd in overeenstemming met de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, *KNA v. 4.1*, respectievelijk de protocollen 4002 en 4003.

Bureauonderzoek heeft tot doel om op basis van beschikbare informatie te komen tot een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel. Inventariserend veldonderzoek heeft vervolgens tot doel om dit verwachtingsmodel te toetsen door middel van veldwaarnemingen. Hiermee kan de vraagstelling beantwoord worden of binnen het plangebied archeologische waarden aanwezig (kunnen) zijn en of dit vervolgonderzoek en/of planaanpassing vereisen. Het veldonderzoek is uitgevoerd op 3 maart 2020; daarbij zijn met behulp van een guts (Ø 2 cm) uiteindelijk 11 boringen tot een diepte van 0,8 tot 1,4 m -mv gezet. De boringen zijn volgens ASB5.2 beschreven.

2.2 Resultaten en conclusie onderzoek (verkort)

Uit het bureauonderzoek bleek dat het W. deel van het plangebied ligt binnen een historisch bewoningslint. Dit wordt bevestigd door de kadasterkaart 1811-32 die op het W. deel bebouwing bestaande uit een hoofdgebouw met 2 bijgebouwen weergeeft. Dezelfde bebouwing is te zien op kaarten uit 1845, 1910 en 1956, tot halverwege de 20^e eeuw. Wel lijkt in 1956 het meest O. gebouw al gesloopt. De overige delen van het plangebied vormden in deze periode een moestuin en akkerland met langs de N.-rand een veldweg. Na de sloop van de bebouwing en schaalvergroting in de 20^e eeuw, zijn deze elementen verloren gegaan en maakt het plangebied deel uit van een grote akker. Volgens het gespecificeerd verwachtingsmodel gold voor het plangebied - gezien de ligging buiten een gradiëntzone op relatief grote afstand van open water - hooguit een *middelhoge* verwachting voor resten van tijdelijke kampementen uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum. Wel gold gezien de ligging op een dekzandhoogte en de nabijheid van vindplaatsen uit deze perioden, een *hoge* verwachting voor nederzettingen en grafvelden uit het Neolithicum en de Bronstijd, IJzertijd en de Romeinse Tijd. Ditzelfde geldt voor resten uit de Middeleeuwen. In verband met de ligging aan de rand van een historisch bewoningslint, geldt voor het W. deel van het plangebied een *hoge* verwachting voor resten van bebouwing uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.

Om het gespecificeerd verwachtingsmodel te toetsen, zijn er 11 boringen gezet en is tevens een vlakdekkende oppervlaktekartering verricht. Binnen het plangebied is over het geheel genomen een slechts ongeveer 40 cm dikke bouwvoor aanwezig, waardoor de bodem niet of nauwelijks kwalificeert als enkeerdgrond. Onder de bouwvoor is een menglaag aanwezig die rond 0,5 m diepte overgaat in grijs, ongeoxideerd dekzand. Hieruit blijkt dat bodem van nature waarschijnlijk minder goed is ontwa-

terd dan de ligging op een relatief hoog gelegen deel van het landschap en een flauwe helling zou suggereren. De oppervlaktekartering heeft - *ondanks redelijk tot goede vondstzichtbaarheid en de tot in de C-horizont geroerde bodem* - geen relevante archeologische indicatoren opgeleverd. De aangetroffen resten zijn relatief modern (19^e- en 20^e-eeuws) en zijn zonder uitzondering afkomstig van het W. deel van het gebied waarop tot in de 20^e eeuw een boerderij heeft gestaan. Resten van voor de 19^e eeuw waaruit zou kunnen blijken dat deze bebouwing van voor de 19^e eeuw dateert, zijn niet aangetroffen.

2.3 Advies ArcheoPro

Gezien de resultaten van het booronderzoek en het volledig ontbreken van relevante archeologische indicatoren, ziet ArcheoPro geen aanleiding om nader onderzoek aan te bevelen. In alle gevallen blijft onverminderd van kracht dat indien bij toekomstig graafwerk archeologische vondsten worden gedaan of archeologische grondsporen worden aangetroffen, deze direct gemeld dienen te worden bij de minister conform de Erfgoedwet, art. 5.10 & 5.11.

3 Beoordeling rapport namens/door de Gemeente Vught

Het onderzoek voldoet aan de geldende wet- en regelgeving en het rapport is verder redelijk opgesteld. Het bevat voldoende informatie om tot een goed advies en besluit daarover te komen. Eerdere op- en aanmerkingen zijn naar tevredenheid verwerkt.

3.1 Selectieadvies Gemeente Vught

Uitgaande van het bovenstaande, kan de gemeente instemmen met de inhoud en strekking van het rapport van ArcheoPro. Gezien de resultaten van het booronderzoek kan de gemeente het advies van ArcheoPro overnemen om *geen* nader onderzoek in dezen noodzakelijk te achten. Het plangebied kan worden vrijgegeven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Verder neemt de gemeente ook het advies van ArcheoPro over aangaande het mogelijk alsnog - *en te allen tijde* - kunnen voorkomen van zogenaamde 'toevalsvondsten' in *vrijgegeven* of *vrij-te-geven* delen van het plangebied en de wettelijk gezien juiste manier van omgang daarmee:

In alle gevallen blijft onverminderd van kracht dat indien bij graafwerk archeologische vondsten worden gedaan of archeologische grondsporen worden aangetroffen, deze direct gemeld dienen te worden bij de minister conform de Erfgoedwet, art. 5.10 & 5.11. In de praktijk kan melding het beste direct plaatsvinden bij de bevoegde overheid - de gemeente Vught.